

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. ij. Munera & proprietates scientiæ metaphysicæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

Ideo illa differentia non pertinent ad ens ut ens, quod excludit eas omnes rationes, quæ solis rebus corporeis possunt convenire.

Præcisio à materia. Observea secundò, differentias entis dupliciter posse præscindere à materia. Primò necessariò; illa nimirum, quæ non possunt esse in vlla re corporea, qualis est ratio entis increati, vel immaterialis. Secundò permissivè, videlicet illa, quæ licet reperiri possint in re aliqua corporea, reperiri tamen etiam possunt in re incorporea; ideòque licet illas præscindere à ratione materia; talis est ratio entis, ratio substantia; &c. ratio autem corporis & ratio quanti nullo modo à materia præscindunt.

Triplex abstractio in scientiis. Observea tertio, triplicem in scientiis distingui solere abstractionem, quæ (ut notavi nuper) vocari solet ratio formalis sub qua in scientiis speculativis; non quòd hac abstractio sit formale illarum obiectum, sed aliquod tantum signum, per quod optimè nobis innoscit & explicatur obiectum formale scientiæ, quæ nullo modo transgreditur limites propriæ abstractionis, sed ea dumtaxat considerat, quæ intra talem abstractionem contineri possunt. Abstractio à materia singulari Physicæ tribuitur; abstractio à sensibili propria est mathematica; abstractio ab omni materia etiam intelligibili, Metaphysicæ convenit; significat enim considerari à Metaphysicæ illas & solas rationes, tum superiores, tum inferiores, quæ reperiri possunt in rebus materiæ carentibus. Superiores, inquam, seu communes rebus omnibus, tum materialibus, tum immaterialibus. Inferiores, id est, rerum materialium proprias. Quamvis igitur abstractio sumpta formaliter non sit obiectum formale Metaphysicæ, sumpta tamen fundamentaliter, seu id in ente quod fundat talem abstractionem ab omni materia, est ratio propter quam propria Metaphysicæ, cui advenit abstractio ut ratio sub qua, & conditio requisita ex parte intellectus.

Probatio conclusio- nis. Ratio ergo, cur ens ut ens obiectum sit Metaphysicæ, clara est; quia illud est aliquid reverè scibile; non est autem alia vlla scientia præter Metaphysicam, quæ illud speculetur: igitur ens ut ens est obiectum Metaphysicæ. Deinde ad illud referuntur omnia quæ tractantur in Metaphysicæ; considerat enim rationem entis in communi, generales eius proprietates, & divisiones; deinde Deum & substantias omnes immateriales, præter animam, etiam separatam; quia illa semper dicit ordinem ad corpus. Rationes verò rerum materialium proprias Metaphysicæ per se non considerat, sed secundariò tantum & per accidens, quatenus illa conferunt ad cognitionem proprii obiecti. Ratio est, quia datur pro certo aliqua scientia, quæ dividit ens in decem categorias, quarum una est quantitas; item una, quæ dividit substantiam in materialem, & spiritualement: illa scientia non est nisi Metaphysicæ: ergo illa secundariò tantum, & per accidens considerat rationes materiales, quatenus per illas inveniatur cognitio rerum immaterialium, quas considerat Metaphysicæ primò & per se. Imò rationem ipsam entis spiritualis non cognoscimus nisi per negationem omnis materiae.

Solutio primæ dubitat. Ad primam respondeo, eo toto argumento probari tantum, quod ens rationis, & ens per accidens secundariò & indirectè cognoscuntur à Metaphysicæ; non probatur cognosci per se ac directè.

Solutio secundæ. Ad secundam respondeo, eo etiam argumento

A probari tantum, quod Metaphysicæ considerat quælibet entia, quæ sunt obiecta aliarum scientiarum sub ratione formali propria Metaphysicæ, id est quatenus abstrahunt ab omni materia, etiam intelligibili; non probari quod Metaphysicæ illa consideret sub omni prorsus ratione formali: unde non sequitur quod frustra ponantur alia scientiæ. Ad argumentum ergo distinguitur maior: illa scientia, quæ versatur circa genus, versatur etiam circa species sub eo genere contentas; versatur sub ea ratione formali, sub qua versatur circa genus, concedo; sub alia ratione formali, nego. Metaphysicæ considerat ens prout abstrahit ab omni materia, concedo: ergo considerat entia omnia particularia secundum rationes, quæ convenire possunt rebus immaterialibus, nego.

B Ad confirmationem respondeo ens ut ens, si uniuersalissimè sumatur, complecti omnes rationes, tum materiales, tum immateriales, & sic obiectum non est Metaphysicæ. Si autem ens ut ens sumatur strictius, prout videlicet contrahitur ad abstractionem à materia, est obiectum Metaphysicæ, neque sic complectitur rationes materiales.

C Ad tertiam respondeo distinguendo maiorem: illud solum est obiectum adequatum Metaphysicæ, ad quod solum alia omnia referuntur, concedo; si autem non referantur ad illud solum, sed ad alia etiam referantur, nego. Verum est, quod omnia quæ traduntur in Metaphysicæ, referuntur ad Deum & ad Angelos; sed non referuntur ad illos dumtaxat; referuntur enim etiam ad corpora, quibus conveniunt rationes & proprietates communes entis & substantia. Deus ergo, & Angeli non sunt nisi partiale obiectum Metaphysicæ. Ad minoris probationem eadem responsio est. Cognitio partis per se ordinatur ad cognitionem totius, si pertineat ad illud dumtaxat totum, concedo; si pertineat ad aliud etiam totum, nego. Ratio entis ita pars est entis spiritualis, ut sit etiam pars entis materialis, ideòque non ordinatur ad cognitionem solius entis spiritualis.

SECTIO II.

Munera & proprietates scientiæ Metaphysicæ.

D **E**X his, quæ sunt hæcenus disputata de scientia generatim, & de obiecto Metaphysicæ, manifesta sunt omnia eius munera, & diuersæ proprietates; quomodo videlicet Metaphysicæ proprium sit iuuare alias scientias, & earum obiecta cognoscere, unde sequi videatur quod alia omnes scientiæ subalternantur scientiæ Metaphysicæ. Deinde, quomodo sit vera scientia, & quidem omnium præstantissima; quomodo speculativa, quomodo perfectè una. Quæ omnia paucis exquor.

Dico primò, nullam esse scientiam, quam non iuuat plurimum Metaphysicæ, ad alias acquirendas planè necessaria; neque tamen per se primò cognoscit proprias rationes obiectorum aliarum scientiarum, quæ non sunt illi subalternatæ.

E Prima pars, quod à Metaphysicæ inveniuntur mirabiliter omnes scientiæ, probatur, quia termini uniuersales, & rationes communes entis ingrediuntur propria principia aliarum scientiarum; illos autem terminos sola explicat Metaphysicæ: ergo sine illa nequeunt alia scientiæ intelligere propria principia: ergo nec habere veras demonstrationes. Deinde nequeunt alia scientiæ scire proprias essentias suorum obiectorum, nisi cognoscant

Munera propria Metaphysicæ.

Iuuat alias scientias.

gnoscant rationes communes entis & essentia, quas tradit Metaphysica. Imò & illa demonstrat propria principia reliquarum scientiarum, per deductionem ad impossibile, vtendo scilicet principiis vniuersalissimis, quæ sunt Metaphysicæ propria; vt, *Quodlibet est, aut non est*, &c. Sine Metaphysica igitur aliæ scientiæ vix scientiæ sunt, vel certè sunt imperfectæ, pluribusque erroribus obnoxia. Facem enim illis omnibus præfert, dirigitque gressus earum, vt sine offendiculo attingant sua obiecta.

Non cognoscit obiecta eorum propria.

Secunda pars, proprias scilicet rationes obiectorum aliarum scientiarum primò & per se non cognosci à Metaphysica, euident est; quia sic Metaphysica egredietur extra fines obiecti sui: tradit ergo dumtaxat principia generalia, & rationes vniuersales, quibus obiecta illa probari possint à posteriori per propriam scientiam, vnde.

Aliæ scientiæ non illi subalternantur.

Tertia pars negat alias omnes scientias subalternatas esse Metaphysicæ; quia scientia subalternata & subalternans, vt dixi, habent idem obiectum, aliqua dumtaxat affectum differentiæ accidentali: sed obiecta scientiarum omnino differunt ab obiecto Metaphysicæ: ergo illæ non sunt subalternatæ scientiæ Metaphysicæ.

Proprietates Metaphysicæ.

Dico secundò, Metaphysicam esse veram & perfectissimam scientiam, imò & esse propriè sapientiam, esse purè speculatiuam, & omnino vnā.

Est scientia.

Primò scientia est superans alias omnes scientias euidentia, certitudine, necessitate; habet enim demonstrationes infallibiles, principia vniuersalissima, & per se nota, obiectum necessarium & nullo modo contingens: ergo illa maximè omnium est scientia, quæ quia per primas & altissimas causas cognoscit obiectum suum, vocatur meritò sapientia. Est etiam purè speculatiua, quia obiectum eius non est aliquid operabile, sed in eius sola cognitione sistit hæc scientia.

Est omnino vna.

Secundò vnica tantum est hæc scientia, cuius pars vna est Theologia naturalis; quod perperam video negari à nonnullis Recentioribus. Ratio est, quia illa est vnica scientia totalis, cuius omnes habitus subordinantur eidem obiecto formali adæquato: sed omnes habitus Metaphysicæ subordinantur eidem obiecto formali, quod est ens vt ens: ergo vna tantum est scientia totalis Metaphysicæ. Deinde non cognoscimus Deum & Angelos, nisi per res materiales: ergo non potest dari vlla scientia naturalis, quæ ita de Deo agat, vt non etiam tradat aliquid commune rebus materialibus: ergo Theologia naturalis, quæ considerat puros spiritus, non est scientia totalis. Et hæc est ratio propter quam datur scientia vna Physica, quæ agit de corporibus; non datur vlla, quæ solos spiritus consideret. Denique Physica, quæ agit de corpore in communi, descendit etiam ad rationes inferiores corporum, quantum patitur abstractio eius propria: ergo Metaphysica, quæ agit de ente in communi, descendit ad rationes entis particulares contentas intra abstractionem ab omni materia. Deus autem & Angeli continentur in illa abstractione: ergo Metaphysica, quæ considerat ens in communi, considerat etiam Deum & Angelos.

DISPUTATIO II.

De generalissimo conceptu entis, & essentia realis.

VANDOQVIDEM igitur obiectum, cuius cognitionem Metaphysica intendit, est ipsum ens intra solam abstractionem ab omni materia, necesse omnino est, vt ante omnia generalissimum proponat conceptum & quidditatem entis realis; ex quo conceptu fluunt omnes eius proprietates. Eius autem explicatio duo exigit: primò quatenam sit propria quidditas & conceptus præcisus entis realis: secundò, quia enti affines omnino sunt essentia, existentia, & possibilitas, videndum quid illæ sint, & quæ sit propria earum ratio.

QVÆSTIO I.

De conceptu præciso ipsius entis in genere.

PRæscindit, vt dixi, ab omni materia, etiam intelligibili, scientia Metaphysica; vnde primum omnium ingenia hominum instituit ad abstractiones, docetque separare res inuicem coniunctissimas, & quas nullus gladius possit scindere; intellectu diuidit, secar cognoscendo. Quod ad rerum essentias indagandas omnino est necessarium. Primum igitur disputo de ipsa præcisione, vtrum videlicet detur præcisio illa, quæ dicitur obiectiua, an verò illa figmentum sit, & omnino à scientiis ableganda. Secundò, an detur conceptus aliquis communis entis & essentia omnino vnus, & obiectiue præcisus ab inferioribus differentis, & qualis ille sit. Tertiò quomodo ille conceptus contrahatur ab inferioribus: quartò, an sit vnus, an verò æquiuocus, aut analogus.

SECTIO I.

An sint præcisiones aliqua obiectiua.

Vix in quæstionem venire solebat hæc difficultas, à nouis quibusdam excogitata Philosophis, vel potius à sepultis Nominalium cineribus excitata tanto cum sonitu, vt in mera controverfia de nomine scholam vniuersam diuiserint in factiones. Altera præcisiones obiectiuas damnant vt monstra, & spectra veteris Philosophiæ. Altera tam certò illas asserente, quàm certum esse intellectum in homine. Vt autem certò diuicari possit, quàm leuis, & inanis sit noua hæc secta negantium præcisiones, quàm verò solide illas vetus asseruerit Philosophia, proponam vtriusque sententiæ verum sensum, quo perspecto, concide omnino tota quæstio, & nouum commentum moneat damnatum.

Certum est igitur primò, eos qui negant præcisiones has obiectiuas, sic statuere. Præcisio, inquit, quæ cogitatio est rei vnus sine alia reali ter coniuncta, imò identificata, est duplex; altera obiectiua, seu ex parte obiecti; altera formalis, seu ex parte modi cognoscendi. Præcisio obiectiua est, quæ sic cognoscitur formalitas vna obiecti, vt